

УДК 658.2:005.93

ОСОБЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ СТАНДАРТІВ ISO 31000 ДЛЯ ПОБУДОВИ ІНТЕГРОВАНИХ СИСТЕМ УПРАВЛІННЯ

Асп. А.П. Волівач

Науковий керівник проф. Г.І. Хімічева

Київський національний університет технологій та дизайну

Мета і завдання. Мета – дослідити принципи і підходи до побудови інтегрованих систем управління на базі стандартів ISO 31000.

Завдання – проаналізувати можливість застосування стандартів ISO 31000 при побудові інтегрованих систем управління.

Об'єкт та предмет дослідження. Об'єктом дослідження є процес удосконалення інтегрованих систем управління за рахунок застосування стандартів ISO 31000.

Предметом дослідження є принципи і підходи побудови інтегрованої системи управління, нормативні вимоги стандартів ISO 31000.

Методи та засоби дослідження. В ході роботи були застосовані методи порівняльного та системного підходу, принципи ризик-менеджменту, адитивний та мультиплікативний методи.

Наукова новизна та практичне значення отриманих результатів полягає в удосконаленні інтегрованих систем управління, зокрема для ЗВО, шляхом об'єднання вимог стандартів ISO 9001 та ISO 31000 мультиплікативним методом.

Результати дослідження. В умовах нестабільних ринкових відносин діяльність будь-яких організацій та підприємств, незалежно від форм господарювання пов'язана з ризиком. Тому, під час формування їх стратегічних цілей, направлених на удосконалення ефективності роботи та конкурентоспроможності, виникає необхідність у застосуванні принципів ризик-менеджменту для системного управління ризиками (як зовнішніми так і внутрішніми). Такий підхід дозволяє організаціям та підприємствам попередити виникнення негативного впливу в різних сферах їх діяльності, з метою успішного досягнення результату. Це пов'язано з тим, що ризик-менеджмент передбачає стратегію управління ризиками та дає можливість зменшити ймовірність виникнення серйозних помилок.

В роботі [1], авторами запропоновано створення і впровадження інтегрованих систем управління на базі міжнародних стандартів ISO 9000, ISO 14000, SA 8000, OHSAS 18000, що є ефективним функціональним напрямом, та використовується з метою удосконалення та покращення діяльності організації (підприємства), з урахуванням економічних, соціальних та екологічних чинників.

Як доводить практичний досвід розвинутих країн світу, одним із механізмів та інструментів попередження ризиків в узгодженій діяльності організації (підприємства) є впровадження системи менеджменту якості, на базі вимог стандартів серії ISO 9000, зокрема ISO 9001. Ці стандарти побудовані на процесному підході і є базовими в розробці інтегрованих систем управління (ІСУ).

З урахуванням того, що в сучасних умовах в діяльності організацій (підприємств) з'являється багато зовнішніх і внутрішніх ризиків, перед ними постають питання пошуку нових інструментів і методів з попередження їх виникнення. Тому актуальним питанням сьогодення є удосконалення ІСУ, з використанням сучасних підходів.

Існують два методи побудови інтегрованих систем управління: адитивний та мультиплікативний. Основна особливість цих методів полягає у тому, що стандарти які входять до ІСУ повинні мати подібну структуру, вимоги та спільні процедури [2].

Адитивний метод передбачає послідовне (по-крокове) впровадження різних систем менеджменту, а мультиплікативний – одночасно об'єднує усі спільні вимоги міжнародних стандартів.

В ході досліджень було встановлено, що для окремих організацій (підприємств), зокрема ЗВО мультиплікативний метод є більш ефективним. Це пов'язано з тим, що застосування мультиплікативного методу дозволяє організаціям значно скоротити обсяг пакету нормативних документів, що регламентують функціонування інтегрованої системи управління. Крім того зменшуються витрати на процедури сертифікації та обслуговування даної системи.

Прийняття нової версії стандарту ISO 9001:2015 «Системи менеджменту якості. Вимоги» [3] дає можливість застосовувати нові підходи для побудови ІСУ, зокрема удосконалити вирішення питань пов'язаних з виникненням, оцінкою і попередженням ризиків. Це обумовлено тим, що в основу цього стандарту покладено процесний ризик-орієнтований підхід з використанням циклу PDCA. Такий підхід до діяльності організацій (підприємств) передбачає систематичне визначення та менеджмент процесів і їх взаємодій, з метою досягнення запланованих результатів, відповідно до прийнятої на основі ризик-орієнтованого підходу політики у сфері якості.

Сьогодні одним із ефективних інструментів по зменшенню потенційних ризиків в будь-якій сфері діяльності є застосування універсального міжнародного стандарту ISO 31000:2009 «Ризик-менеджмент. Принципи та рекомендації» [4], який з набуттям чинності стандарту ISO 9001:2015 легко інтегрується в загальну систему управління. Даний стандарт передбачає принципи і загальні рекомендації по роботі ризик-менеджменту організацій (підприємств) будь-якої сфери діяльності, в тому числі ЗВО. Згідно з вимогами цього стандарту, ризик-менеджмент є невід'ємною складовою усіх організаційних процесів, може використовуватися як елемент процедури прийняття рішень по зменшенню і уникненню ризиків в умовах невизначеності.

В результаті проведеного порівняльного аналізу стандартів [3], [4] було встановлено, що вони мають багато спільного, легко гармонізуються. Це дає можливість на їх базі удосконалити інтегровані системи управління та застосовувати до усіх галузей, секторів промисловості та її підприємств і організацій. Побудова ІСУ за наведеними вище принципами та підходами охоплює повний цикл функціонування організацій (підприємств), незалежно від сфери їх діяльності та включає в себе стратегії, рішення, процеси, функції, проекти, продукцію, послуги та інше. Ефективне функціонування даної системи забезпечує управління усіма видами ризиків, незалежно від їхнього походження та позитивних чи негативних наслідків.

Висновки. Отже, в результаті проведеного дослідження було запропоновано удосконалити ІСУ, шляхом одночасного об'єднання вимог міжнародних стандартів ISO 9001:2015 та ISO 31000:2009, за допомогою мультиплікативного методу, що є доцільним при побудові ІСУ ЗВО в умовах проведення реформ.

Ключові слова: адитивний метод, ІСУ, мультиплікативний метод, процесний підхід, ризики, ризик-менеджмент, стандарти.

ЛІТЕРАТУРА

1. Головка Д.Б. Технічне регулювання та інтегровані системи управління: навч. посібник. / Д.Б. Головка, Г.І. Хімичева, А.С. Зенкін. – К.: Етнос, 2011. – 262 с.
2. Лук'яненко В. Упровадження інтегрованих систем менеджменту на підприємствах України. / В. Лук'яненко, І. Галич, О. Жилина // Стандартизація, сертифікація, якість. К.: УкрНДНЦ. – 2012, № 1 – с. 58-61.
3. Международный стандарт ISO 9001:2015. Системы менеджмента качества. Требования.
4. Международный стандарт ISO 3100:2009. Риск-менеджмент. Принципы и рекомендации.